

По реєстру №

Державний архів Миколаївської області

Архів родини Кухар–Онишко – видатних краєзнавців-дослідників
Миколаївщини, письменників, науковців

Кухар – Онишко Олександр Савич (1923 – 1998 рр.) - кандидат філологічних наук, професор, викладач української мови та теорії літератури, краєзнавець - дослідник

Фонд № Р - 6340

Опис № 1

справ особового походження

1954 - 1998

Передмова до опису № 1 фонду № Р – 6340
архів родини Кухар–Онишко – видатних краєзнавців-дослідників
Миколаївщини, письменників, науковців
Кухар–Онишко Олександр Савич (1923 – 1998 рр.) - кандидат
філологічних наук, професор, викладач української мови та теорії
літератури, краєзнавець – дослідник
за 1954 – 1998 роки

У 2021 році до державного архіву Миколаївської області на постійне зберігання надійшли документи про творчу та професійну діяльність видатних краєзнавців - дослідників Миколаївщини сім'ї Кухар–Онишко (батько та доньки). Державний архів створив родинний особовий фонд науковців.

Опис № 1 присвячений батьку родини, Кухар–Онишку Олександру Савичу (1923–1998 рр.) – кандидату філологічних наук, професору, викладачу української мови та теорії літератури. Кухар–Онишко Олександр Савич народився 02 серпня 1923 р. в селі Павликівці Кам'янець-Подільської (нині Хмельницький) області в селянській родині. Батько, Сава Олександрович, працював інспектором у колгоспній конторі. Крім селянської роботи любив у вільний час читати книжки, писати вірші, грав у самодіяльному сільському оркестрі. Мати працювала в дитячих яслах. Після закінчення середньої школи Олександр вступив до Вінницького педагогічного інституту. Але через фінансову скруту навчання довелося залишити. В пошуках роботи юнак опинився у сусідньому селі Гелетинці, де працював одночасно діловодом та бібліотекарем у школі.

Коли Олександру виповнилося 18 років, він поїхав (червень 1941 р.) вступати до Київського артилерійського училища ім. С. Кірова. Тут його й застала війна. Невдовзі училище евакуювали до Сибіру. За скороченим курсом юнаки опановували премудрості артилерійської науки. І вже 05 грудня 1941 року курсантів відправили на фронт. Військовий шлях Олександра був довгий та різноманітний за армійськими спеціальностями. Спочатку піднощик снарядів, розвідник, військовий діловод, потім, після закінчення Тульського збройно-технічного училища (1943-1944 рр.) - військовий технік, а після війни (1945-1947 рр.) - військпред радянської військової адміністрації у федеральній землі Саксонії (Німеччина). Його воєнні дороги пролягли через Московську та Ленінградську області, Білорусь, Латвію, Литву, Польщу, Німеччину.

Перемогу зустрів на березі р. Ельба. За військові подвиги Олександр Савич нагороджений орденами: Червоної Зірки та Вітчизняної війни II ступеня, багатьма медалями.

По поверненню додому вступив до педагогічного інституту у місті Кам'янець-Подільський. Заочне навчання поєднував із педагогічною діяльністю. Деякий час працював на партійних посадах. Уже під час навчання неодноразово публікував у пресі публіцистичні та культурознавчі статті. Потім став серйозно займатися літературознавчими дослідженнями.

З 1969 по 1998 роки Кухар-Онишко О.С. працював у Миколаївському державному педагогічному інституті ім. В. Белінського. Спочатку на посаді старшого викладача, потім - доцента, пізніше (1979–1990 рр.) очолював кафедру української літератури, став професором (1992р.). У 1972 р. він успішно захистив дисертаційне дослідження, присвячене діяльності письменницької спілки «Молодняк».

Професійна діяльність Олександра Савича багатогранна: викладач української радянської літератури та теорії літератури, науковець (понад 300 літературознавчих статей, нарисів, методичних рекомендацій, рецензій тощо), письменник (монографія «Індивідуальний стиль письменника: генезис, структура, типи» (1985 р.), яка одразу привернула до себе увагу фахівців; збірник «Слово про Корабельний край» (1979р.) та повість про життєвий шлях «Родовід», яку видала донька Наталя Олександрівна вже після смерті автора (2004 р.). О. С. Кухар-Онишко був співавтором ряду підручників з історії і теорії літератури, членом редколегії збірника «Українське літературознавство», співавтором програми з теорії літератури. За ініціативи О. С. Кухар-Онишка були проведені наукові конференції: «Виховання патріотизму й любові до праці засобами літератури», «Шевченко і театр», «100-річчя театру Корифеїв», «Івану Григуркові - 50», «Культура півдня України» тощо. Олександр Савич не обійшов увагою і школи Миколаївщини. Неодноразово читав лекції на курсах підвищення кваліфікації вчителів, розробляв методичні рекомендації викладання української мови та літератури, розробив на початку 90-х років спецкурс для студентів та вчителів області «Повернені імена», в якому вони чи не вперше могли відкрити перипетії життєвих доль і специфіку творчості замовчуваних та вилучених з літературного процесу маловідомих і переслідуваних українських письменників.

Відомий знавець і дослідник української прози, доцент і професор кафедри української літератури Миколаївського педінституту імені В.Белінського, письменник, науковець Кухар-Онишко Олександр Савич помер у 1998 році. Його наукова та громадянська діяльність відзначена великою кількістю грамот, почесним знаком «Відмінник народної освіти».

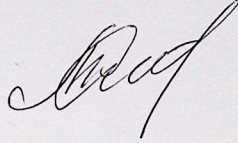
З 2000-х років до державного архіву Миколаївської області надходили документи про професійну, творчу та літературознавчу діяльність Кухар - Онишко О.С. з родинного архіву від доньки Наталі Олександрівни.

До опису № 1 внесено 13 (тринадцять) справ, а саме: особові документи О.С.Кухар-Онишка (професійний диплом, диплом кандидата філологічних наук, облікова картка дисертації, особистий листок з відділу кадрів з фото, особова характеристика, посвідчення громадського уповноваженого журналу «Жовтень», виписки з протоколів засідань Ради Миколаївського педінституту та Бюро Наукової Ради АН УРСР); документи про участь О.С. Кухар-Онишка у республіканських, обласних професійних та громадських заходах: з'їздах науковців та вчителів шкіл, науково-теоретичних та практичних конференціях, Всесоюзних професійних семінарах; автореферат докторської дисертації «Формирование и развитие индивидуальных стилей в украинской прозе 70-80х годов»; літературознавчі дослідження, статті О.С.Кухар-Онишка до професійних літературних журналів УРСР: «Вітчизна», «Радянське літературознавство», «Українська мова і література в школі» (видавництво Київ), «Українське літературознавство» (видавництво Львів) та інші видання; методичні поради професора О.С.Кухар-Онишка на допомогу вчителям української мови та літератури середньої школи, лекторам-пропагандистам, культпрацівникам; рукопис довідника «Письменники – лауреати» (під його редакцією); відгуки, рецензії, висновки, анотації до статей, рукописей, монографій, до кандидатської дисертації О.С.Кухар–Онишка від Спілки письменників України, редакції літературних журналів, Інститута літератури імені Т.Г. Шевченко АН УРСР, від Державних університетів міст Одеса, Дніпропетровськ, Харків, Чернівці та педагогічних інститутів (Київ, Кам'янець-Подільський та інші); автореферат докторської дисертації та відгуки на літературну роботу автора; рукопис збірника миколаївських письменників «Слово про корабельний край» під редакцією авторського колективу (М.Божаткін, О.Кухар–Онишко, П.Виборний та інші); відгук видавництва журналу «Маяк» (Одеса); окремі статті зі збірника авторів (К.Федулов, С.Успенський, А.Солоха, В.Васильєв та інші); експериментальна програма професора О.С.Кухар–Онишка «Теорія літератури» для студентів філологічних факультетів педагогічних інститутів; рецензії, відгуки на програму ВУЗів країни (Вінниця, Одеса); звіти комісії Миколаївського педінституту про державний екзамен з української літератури (голова - О.С.Кухар–Онишко) за 1989, 1991 роки; машинописна рукопис книги «Індивідуальний стиль, письменника: генезис, структура, типологія»; рукопис докторської дисертації «Індивідуальний стиль письменника: генезис, структура, типологія» (перший варіант); рукопис докторської дисертації «Формирование и развитие индивидуальных стилей в украинской прозе 70-80 гг.» (другий варіант); лекції для студентів-філологів, окремі літературознавчі статті, виступи О.С.Кухар–Онишка; лекції, статі для студентів та вчителів області до спецкурсу

«Повернені імена», підготовлених О. С. Кухар–Онишкою, про маловідомих українських поетів та письменників (П.Загребельний, М.Зеров, О.Глушко та інші); публікації до газети «Радянське Прибужжя» та окремі статті О.С.Кухар – Онишка на різні теми.

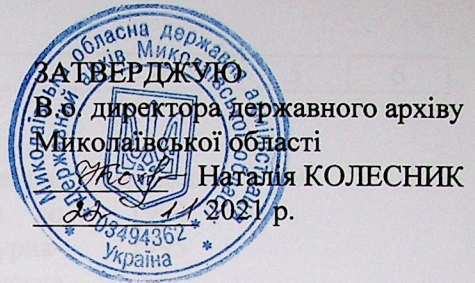
Опис складаний за тематичним та хронологічним принципом.

Методист II категорії відділу
організаційної, секретної роботи та
управління персоналом державного
архіву Миколаївської області

Олена РЕБРОВА

Архів родини Кухар–Онишко –
видатних краєзнавців - дослідників
Миколаївщини, письменників,
науковців

Кухар–Онишко Олександр Савич
(1923 – 1998 рр.) – кандидат
філологічних наук, професор,
викладач української мови та теорії
літератури, краєзнавець - дослідник

Фонд № Р – 6340

Опис № 1

за 1954 - 1998 роки

№ з/п	Індекс справи	Заголовки справ	Крайні дати справ	Кількість аркушів у справі	Примітки
-------	---------------	-----------------	-------------------	----------------------------	----------

1	2	3	4	5	6
1		Особові документи О.С.Кухар-Онишка (професійний диплом, диплом кандидата філологічних наук, облікова картка дисертації, особистий листок з відділу кадрів з фото, особова характеристика, посвідчення громадського уповноваженого журналу «Жовтень», виписки з протоколів засідань Бюро Наукової Ради АН УРСР та Ради Миколаївського педагогічного інституту)	1954 03 червня 1989	16	
2		Участь О.С.Кухар-Онишка у республіканських, обласних професійних та громадських заходах: з'їздах науковців та вчителів шкіл, науково-теоретичних та практичних конференціях, Всесоюзних професійних семінарах; автореферат докторської дисертації «Формирование и развитие индивидуальных стилей в украинской прозе 70-80х годов»	14 жовтня 1959 20 лютого 1990	158	

1	2	3	4	5	6
3		Літературознавчі дослідження, статті О.С.Кухар-Онишка до професійних літературних журналів УРСР: «Вітчизна», «Радянське літературознавство», «Українська мова і література в школі» (видавництво Київ), «Українське літературознавство» (видавництво Львів) та інші видання	серпень 1963 1995	79	
4		Методичні поради професора О.С.Кухар-Онишка на допомогу вчителям української мови та літератури середньої школи, лекторам-пропагандистам, культпрацівникам; рукопис довідника «Письменники – лауреати»	16 грудня 1973 1983	108	
5		Відгуки, рецензії, висновки, анотації до статей, рукописей, монографій, кандидатської дисертації О.С.Кухар-Онишка від Спілки письменників України, редакції літературних журналів, Інститута літератури АН УРСР ім. Т.Г. Шевченко, від Державних університетів міст Одеса, Харків, Дніпропетровськ, Чернівці та педагогічних інститутів (Київ, Кам"янець-Подільський та інші); автореферат докторської дисертації та відгуки на літературну роботу автора	03 лютого 1976 15 вересня 1990	89	

1	2	3	4	5	6
6		Рукопис збірника миколаївських письменників «Слово про корабельний край» під редакцією авторського колективу збірника (М.Божаткін, О.Кухар—Онишко, П.Виборний та інші); відгук видавництва журналу «Маяк» (Одеса); окремі статті зі збірника авторів (К.Федулов, В.Васильєв, А.Солоха, С.Успенський та інші)	січень 1977 1979	116	
7		Експериментальна програма професора О.С.Кухар—Онишка «Теорія літератури» для студентів філологічних факультетів педагогічних інститутів; рецензії, відгуки на програму ВУЗів країни (Вінниця, Одеса); звіти комісії Миколаївського педагогічного інституту про державний екзамен з української літератури (голова - О.С.Кухар—Онишко) за 1989, 1991 роки	16 жовтня 1981 1993	56	
8		Машинописна рукопис книги «Індивідуальний стиль письменника: генезис, структура, типологія»	1982	80	
9		Рукопис докторської дисертації «Індивідуальний стиль писателя: генезис, структура, типологія» (перший варіант)	1987	304	
10		Рукопис докторської дисертації «Формирование и развитие индивидуальных стилей в украинской прозе 70-80 гг.» (другий варіант)	1990	366	

1	2	3	4	5	6
11		Лекції для студентів-філологів, окремі літературознавчі статті, виступи О.С.Кухар-Онишка	29 травня 1991	208	
12		Лекції, статі для студентів - філологів та вчителів області до спецкурсу «Повернені імена» про маловідомих українських поетів та письменників (П.Загребельний, М.Зеров, О.Глушко та інші) підготовлених О.Кухар-Онишко	28 липня 1994 21 серпня 1995	101	
13		Публікації до газети «Радянське Прибужжя» та окремі статті О.С.Кухар-Онишка на різні теми	10-27січня 1998	93	

До опису внесено 13 (тринадцять) справ з № 1 до № 13.

Опис склала:

Методист II категорії відділу
організаційної, режимно-секретної
роботи та управління персоналом
18.11. 2021 р.

Олена РЕБРОВА

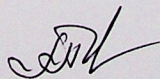
СХВАЛЕНО

Протокол засідання ЕПК державного
архіву Миколаївської області
від 19.11 2021 р. № 11

Прийнято на державне зберігання 13 (тринадцять) справ з № 1 до № 13
за 1954 – 1998 роки.

Головний зберігач фондів

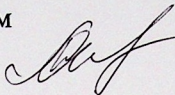
06 12 2021 р.

Галина ПШКУЛЬ

В опису пронумеровано 8 (вісім) аркушів.

Методист II категорії відділу організаційної,
секретної роботи та управління персоналом
державного архіву Миколаївської області

Олена РЕБРОВА

18.11. 2021 р.